

VAR REFERANSE
20/2934

DERES REFERANSE

DATO
25.02.2021

Tilsynsrapport - vedtak om overtredelsesgebyr

Finanstilsynet viser til tilsyn avholdt i perioden 9. - 14. september 2020, foreløpig tilsynsrapport og varsel om vedtak om overtredelsesgebyr datert 3. desember 2020 og Deres tilsvare mottatt 10. januar 2021.

Tilsynet omfattet Dem og regnskapsførervirksomheten som drives i enkeltpersonforetaket

 Foretaket hadde på tilsynstidspunktet 43 regnskapsføreroppdrag og en omsetning i 2019 på ca. kr 1,3 mill. I tillegg til Dem, er det én innleid medarbeider i foretaket.

Formålet med tilsynet var å kontrollere om regnskapsførervirksomheten drives i samsvar med de kravene som gjelder for virksomheten, herunder om oppdragene gjennomføres i samsvar med god regnskapsføringsskikk. Den rettslige standarden god regnskapsføringsskikk utfylles av standarder (GRFS) utarbeidet av Regnskap Norge, DnR og Økonomiforbundet. Ved kontroll av utvalgte enkeltoppdrag ble arbeidet som utføres i forhold til regnskapsloven, bokføringsloven og annen relevant lovgivning kontrollert. Autoriserte regnskapsførere er underlagt hvitvaskingslovgivningen, tilsynet dekket derfor også regnskapsførers oppfyllelse av pliktene etter dette lovverket.

Pliktbrudd Finanstilsynet avdekket i regnskapsførerforetaket er omtalt i punkt 1. Pliktbrudd som er avdekket i oppdragskontrollen er omtalt i punkt 2. For de områdene Finanstilsynet avdekket brudd eller mangler, er det i tilsvaret bekreftet at forholdene er utbedret og tiltak er satt i verk.

Tilsynet avdekket også alvorlige mangler i regnskapsførerforetakets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. På grunnlag av de forhold som ble avdekket under tilsynet og omtalt i foreløpig tilsynsrapport, har Finanstilsynet truffet vedtak om å ilegge foretaket et overtredelsesgebyr på kr 20 000,- for manglende etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Begrunnelsen for vedtaket fremkommer av punkt 1.4 og 4.

1. Forhold i regnskapsførerforetaket

1.1 Årsregnskap og skattemelding

Det følger av regnskapsloven § 3-1 at regnskapspliktige skal fastsette årsregnskapet innen seks måneder etter regnskapsårets slutt. Det følger videre av regnskapsloven § 8-2 første ledd at årsregnskapet skal sendes Regnskapsregisteret innen en måned etter fastsetting av årsregnskapet (31. juli).

Regnskapsførerforetak har regnskapsplikt og plikt til å sende årsregnskapet til Regnskapsregisteret, jf. regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 5. Årsregnskapet for regnskapsførervirksomheten for 2017 og 2018 er ikke levert. Det foreligger dermed brudd på regnskapsloven § 8-2.

Skattemelding for 2018 og 2019 for regnskapsførervirksomheten ble fremlagt under tilsynet. Næringsoppgave 1 er benyttet for begge regnskapsårene. Som en følge av at foretaket har regnskapsplikt etter regnskapsloven, skal Næringsoppgave 2 benyttes.

Det fremgår av tilsvaret at årsregnskap og korrekt næringsoppgave skal innsendes fremover.

Finanstilsynet legger til grunn at det er iverksatt tiltak i regnskapsførerforetaket slik at lovfastsatte plikter blir overholdt.

1.2 Rutiner for utførelse av regnskapsføreroppdrag

En vesentlig risiko i en regnskapsførervirksomhet er at oppdrag ikke utføres i samsvar med regnskapsførerloven. Etablering av rutiner for hvordan regnskapsføreroppdragene skal utføres er et helt sentralt tiltak for å redusere denne risikoen. For å sikre at dette tiltaket iverksettes, er plikten til å etablere rutiner tatt inn i loven gjennom kravet i regnskapsførerloven § 2 andre ledd om god regnskapsføringsskikk, som utfylles av den bransjefastsatte standarden GRFS. Kravet om rutiner følger av GRFS punkt 2.1 Rutiner og intern kontroll. Det er regnskapsfører som må sannsynliggjøre at kravet til rutiner er oppfylt.

Dersom det benyttes medarbeidere som ikke er autoriserte regnskapsførere i oppdragsutførelsen, vil rutiner for hvordan oppdraget skal utføres og hvilke kontroller som skal gjennomføres være viktig. Selv i situasjoner der et regnskapsføreroppdrag utføres av en autorisert regnskapsfører uten bruk av medarbeidere, bør det foreligge rutiner. Også i et slikt tilfelle vil en egenkontroll av oppdragsutførelsen opp mot foreliggende rutiner være et tiltak som sikrer etterlevelse av regnskapsførerlovens krav.

At det foreligger rutiner som viser hvordan oppdragene tenkes utført og kontrollert internt i foretaket, er videre nødvendig for at Finanstilsynet og andre skal kunne danne seg et bilde av hvordan oppdragsutførelsen skjer i regnskapsførervirksomheten, og for at eksterne kontroller skal være hensiktsmessige og effektive.

Det er anført i tilsvaret at foretaket nå har etablert skriftlige rutiner for hvordan regnskapsføreroppdragene skal utføres og kontrolleres, samt at rutinene skal vurderes årlig. Utdrag fra rutinene var vedlagt tilsvaret. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning.

1.3 Kapasitet

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 2.5 at regnskapsførervirksomheten skal ha tilstrekkelig kapasitet til å utføre sine oppdrag i samsvar med oppdragsavtaler og krav gitt i eller i medhold av lov. Videre skal regnskapsførervirksomheten vurdere sin kapasitetsmessige sårbarhet og eventuelt iverksette tiltak slik at oppdragsgivere og egen virksomhet blir minst mulig skadelidende ved situasjoner hvor kapasiteten er lavere enn normalt.

Det ble under tilsynet avdekket mangler både knyttet til virksomhetskrav og i utførelsen av regnskapsføreroppdrag. De er ansvarlig for samtlige av oppdragene. De er i tillegg ansatt i en 100 % stilling i et revisjonsselskap. Som innehaver av enkeltpersonforetaket plikter De å sikre at driften i foretaket ivaretas på en forsvarlig måte og at det iverksettes tiltak som sikrer at regnskapsføringen

for oppdragsgiverne skjer i samsvar med de krav som følger av regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk.

Finanstilsynet ba i foreløpig tilsynsrapport om en redegjørelse for om det var planlagt tiltak for å sikre at virksomheten drives på en forsvarlig måte ved manglende kapasitet eller andre uforutsette hendelser.

Det fremgår av tilsvaret at [REDACTED]

Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning og legger til grunn at det er iverksatt tiltak i foretaket som skal sikre at virksomheten drives på en forsvarlig måte.

1.4 Etterlevelse av hvitvaskingsregelverket

Oppsummerende vurdering av foretakets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket følger i punkt 4 under.

1.4.1 Virksomhetsinnrettet risikovurdering

Autoriserte regnskapsførere har en viktig rolle i bekjempelsen av hvitvasking og terrorfinansiering, blant annet på grunn av innsikt i sine kunders økonomiske transaksjoner.

Etter hvitvaskingsloven § 7 skal regnskapsfører identifisere og vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til virksomheten. Formålet med risikovurderingen er at rapporteringspliktige skal ha kunnskap om hvilke trusler egen virksomhet er utsatt for og hvilke sårbarheter (iboende risiko) egen virksomhet har. Ved risikovurderingen skal det blant annet tas i betraktning egen virksomhet, herunder særlig art og omfang, tjenester og kundeforhold, type kunder og kundegrupper, samt geografiske forhold. Risikovurderingen skal tilpasses virksomhetens omfang, dokumenteres og holdes oppdatert.

Den virksomhetsinnrettede risikovurderingen er et sentralt element i regnskapsførervirksomhetens styrings- og kontrollstruktur, og danner grunnlaget for regnskapsførers arbeid mot hvitvasking og terrorfinansiering. Risikovurderingen skal danne grunnlaget for rutiner, som igjen skal sikre at virksomheten håndterer identifiserte risikoer og oppfyller øvrige plikter etter hvitvaskingslovgivningen. Det er gjennom risikovurderingen at behovet for tiltak som kan redusere risikoen for å bli utnyttet i hvitvasking eller terrorfinansiering synliggjøres.

Det må fremgå av risikovurderingen at regnskapsfører har identifisert hvilke eksterne forhold (trusler mot virksomheten) og interne forhold (sårbarheter ved virksomheten) som påvirker risikoen for at foretaket kan bli brukt som ledd i hvitvasking eller terrorfinansiering. Fordi de eksterne og interne forholdene er bestemmende for foretakets risiko for å bli brukt som ledd i hvitvasking og terrorfinansiering, må risikovurderingen inneholde en samlet vurdering av hvordan eksterne og interne forhold påvirker hverandre (risikoen).

Regnskapsfører må forstå hvordan foretakets ulike tjenester kan brukes av oppdragsgivere som ønsker å hvitvaske eller finansiere terror. Dersom regnskapsfører har oppdragsgivere som driver virksomhet i bransjer med økt risiko for hvitvasking, må risikovurderingen reflektere hvorfor de enkelte bransjer er utsatt for økt risiko for hvitvasking, samt hvilke indikasjoner på hvitvasking eller terrorfinansiering som er knyttet til de enkelte bransjer.

Videre må risikovurderingen inkludere spørsmålet om hvilke interne forhold som påvirker risikoen for at foretaket kan bli brukt som ledd i hvitvasking og terrorfinansiering.

Det er regnskapsførerforetakets *eget* risikobilde som skal kartlegges. Selv om det tas utgangspunkt i en mal for risikovurdering som er utarbeidet av tredjeparter, må slike maler tilpasses den enkelte virksomhet. En konkret tilpasning innebærer at risikovurderingen vil variere i omfang og kompleksitet, avhengig av regnskapsførerforetakets størrelse, tjenestespekter, kundemasse, internasjonale tilknytning m.m.

Det ble under tilsynet fremlagt et dokument angitt som foretakets hvitvaskingsrutine. Dokumentet besto av deler av en standardisert mal. Risikoen var ikke vurdert ut fra de lovbestemte kriteriene, det vil si at risiko for hvitvasking og terrorfinansiering ikke var vurdert i betraktning av:

- *egen virksomhet* - det fremkommer ingen vurderinger om hvordan regnskapsførerforetaket eventuelt kan misbrukes til hvitvasking, og mangler vurderinger knyttet til virksomhetens omfang,
- *tjenester* – det mangler vurderinger knyttet til de ulike typer tjenester regnskapsførerforetaket yter,
- *type kunde og kundegrupper* – det mangler vurderinger rundt risikoen ved fysiske personer, herunder som for eksempel utenlandske statsborgere, skjulte reelle rettighetshavere (fullmektiger), politisk eksponerte personer, kriminelle personer tilknyttet kunden. I tillegg mangler det utfyllende beskrivelse *hvorfor* den enkelte bransje anses å utgjøre høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering.

I dokumentet fremgikk det enkelte beskrivelser av foretaket og foretakets virksomhet, uten at risikoen var nærmere beskrevet og vurdert. Videre manglet det en vurdering av terrorfinansieringsrisikoen som virksomheten er utsatt for.

Finanstilsynet fremhever at nær samtlige av foretakets oppdragsgivere driver virksomhet i bransjer som anses som høyrisikobrancher. Det vises til Nasjonal risikovurdering 2018 og Finanstilsynets rundskriv 15/2019. Aktuelle risikoer som kunne være relevant for foretakets virksomhet er i liten grad identifisert og vurdert. Ettersom det ikke ble fremlagt dokumentasjon for at regnskapsfører har vurdert trusler og sårbarheter som kan påvirke risikoen for å bli brukt som ledd i hvitvasking eller terrorfinansiering, mener Finanstilsynet at De ikke har gjennomført en virksomhetsinnrettet risikovurdering etter de krav som følger av hvitvaskingsloven § 7.

Det er brudd på hvitvaskingsloven § 7. Plikten til å gjennomføre en virksomhetsinnrettet risikovurdering har vært gjeldende siden oktober 2018. Finanstilsynet anser dette som et alvorlig brudd på regnskapsførers plikter etter hvitvaskingsloven.

Det fremgår av tilsvaret at foretakets virksomhetsinnrettede risikovurdering er oppdatert og at forholdene beskrevet ovenfor er inntatt i den nye vurderingen. Oppdateringene er beskrevet i tilsvaret. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning og legger til grunn at foretaket har utarbeidet en virksomhetsinnrettet risikovurdering slik at kravene i hvitvaskingsloven fullt ut overholdes.

1.4.2 Rutiner

Lovkravet og regnskapsførerforetakets rutiner

Regnskapsførerforetaket skal ha skriftlige rutiner som sikrer etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket, jf. hvitvaskingsloven § 8 første ledd. For at rutineene skal virke etter sin hensikt må de være tilpasset virksomhetens art og omfang, jf. § 8 andre ledd, og betyr at det må være en sammenheng mellom den virksomhetsinnrettede risikovurderingen og rutineene. At rutineene skal tilpasses virksomhetens art og omfang innebærer at regnskapsførerforetak med få kunder og et begrenset tjenestetilbud ikke vil trenge et like omfattende og komplekst rutineverk som større selskaper. Plikten til å ha skriftlige rutiner påhviler imidlertid alle regnskapsførerforetak, uansett størrelse, og er en videreføring av tilsvarende plikt etter hvitvaskingsloven av 2009.

De skriftlige rutineene må dekke både plikter som skal sikre at foretaket har forsvarlig styring og kontroll med antihvitvaskingsarbeidet og plikter som skal ivaretas i den løpende oppdragsutførelsen. Rutineene må angi *hva* som skal gjøres og *hvordan* dette skal gjøres.

Regnskapsførerforetakets rutiner fremkom i to dokumenter angitt som foretakets hvitvaskingsrutiner. Begge dokumentene bygger på standardiserte maler. I dokumentene vises det til at foretaket har "*revisjonsoppdrag*". Sistnevnte dokument viste blant annet til et tredje dokument som det ble opplyst om under tilsynet at ikke ble benyttet. Det ble bekreftet under tilsynet at de fremlagte dokumentene utgjorde foretakets samlede rutineverk.

Med bakgrunn i de mangler som ble avdekket under tilsynet, mener Finanstilsynet at regnskapsførerforetaket ikke oppfylte kravet i hvitvaskingsloven § 8 til å ha virksomhetstilpassede og oppdaterte rutiner som sikrer håndtering av risiko og oppfyllelse av plikter etter hvitvaskingsregelverket. Under følger en beskrivelse av de områder hvor Finanstilsynet har avdekket mangler eller brudd på bestemmelser i hvitvaskingslovens kapittel 4 – 6.

Kundetiltak og løpende oppfølging

For at regnskapsførerforetaket skal kunne bidra til bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering, er det sentralt at pliktene i hvitvaskingsloven kapittel 4 om kundetiltak og løpende oppfølging oppfylles. For å sikre dette, må det foreligge skriftlige rutiner som angir hvilke kundetiltak som skal gjennomføres og konkret hvordan disse skal gjennomføres. De fremlagte rutineene dekket kun enkelte av pliktene i kapittel 4 om kundetiltak og løpende oppfølging. Finanstilsynets tilsyn avdekket følgende:

Risikoklassifisering

For å sikre at riktige kundetiltak gjennomføres, må hver enkelt kunde risikoklassifiseres. Risikoklassifiseringen må ta utgangspunkt i de generelle vurderingene som er gjort i den virksomhetsinnrettede risikovurderingen og deretter i konkrete forhold ved den enkelte kunde. Hvilken bransje kunden driver virksomhet i, og hvorfor den enkelte bransje eventuelt utgjør høy hvitvaskingsrisiko, vil være sentralt. Regnskapsfører plikter til enhver tid å ha en oppdatert risikoklassifisering av kunden. Dette gjelder uavhengig av den risikoklassifiseringen som ble tildelt kunden på tidspunktet for avtaleinngåelsen. Dersom det er høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering, skal rapporteringspliktige gjennomføre forsterkede kundetiltak.

Finanstilsynet er av den oppfatning at rapporteringspliktige må dokumentere særskilte vurderinger knyttet til kundens bransje når kunden driver virksomhet i høyrisikobransjer. Det vises særlig til hvitvaskingsloven §§ 9 første ledd, 6 og 17, samt Finanstilsynets rundskriv 8/2019 punkt 2.4.

For å kunne risikoklassifisere kunden og utføre løpende oppfølging i samsvar med hvitvaskingsreglene, må regnskapsfører innhente og vurdere nødvendige opplysninger om kundeforholdets formål og tilsiktede art, jf. hvitvaskingsloven §§ 12 femte ledd og 13 femte ledd.

Foretaket påtar seg kun regnskapsføreroppdrag, og det forutsettes at dette er beskrevet i oppdragsavtalen. Rutinen må uansett sikre at det skjer en vurdering av tilsiktet art, dvs. hvordan kunden ønsker å bruke den tjenesten som leveres, opp mot risikoen for å bli brukt som ledd i hvitvasking eller terrorfinansiering. Gjennomgang av enkeltoppdrag avdekket at kundeforholdets formål og tilsiktet art ikke var vurdert for noen av de utvalgte oppdragene. Det er brudd på hvitvaskingsloven § 8, jf. §§ 12 femte ledd og 13 femte ledd.

Det ble opplyst under tilsynet at regnskapsfører gjennomfører risikoklassifisering i et skjema som også benyttes som fremdriftsoversikt for oppdragene. Skjemaet ble fremlagt under tilsynet. Av 44 oppdragsgivere, er to oppdrag klassifisert med lav risiko, tre oppdrag klassifisert med høy risiko og resterende 39 oppdrag klassifisert med middels risiko. Gjennomgang av kundelisten viste imidlertid at en overvekt av oppdragsgiverne driver virksomhet innen bransjer som kan tilsi forhøyet risiko for hvitvasking, uten at dette var vurdert.

For tre av de kontrollerte oppdragene var det i nevnte skjema enkelte kommentarer om forhold hos oppdragsgiverne. Skjemaet dekket ikke hvilken bransje kunden opererer i eller andre forhold som er knyttet til risikoer for hvitvasking eller terrorfinansiering og fremsto mer som en beskrivelse av oppdragsgivers mangler ved interne rutiner.

På bakgrunn av innsendte rutiner og gjennomgang av enkeltoppdrag, mener Finanstilsynet at regnskapsførerforetaket ikke har tilstrekkelige rutiner som ivaretar plikten til å risikoklassifisere oppdragsgiverne. Dette er brudd på hvitvaskingsloven § 8, jf. § 9 første ledd.

Det er anført i tilsvaret at rutinene rundt risikoklassifisering er endret slik at vurderingene foretas særskilt for hvert oppdrag. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning, men presiserer at manglende forsvarlig risikoklassifisering er alvorlig da det kan føre til at det ikke blir iverksatt korrekte kundetiltak og at den løpende oppfølgingen ikke skjer på en forsvarlig måte.

Reelle rettighetshavere

Regnskapsfører skal innhente og bekrefte opplysninger om fysiske personer som alene eller sammen med nære familiemedlemmer, direkte eller indirekte eier eller kontrollerer mer enn 25 prosent av eierandelene til kunden, har rett til å utpeke eller avsette mer enn halvparten av kundens styremedlemmer, eller utøver kontroll over den juridiske enheten på annen måte (reelle rettighetshavere), jf. hvitvaskingsloven § 13 tredje ledd, jf. § 14. Selv om reelle rettighetshavere ofte vil være sammenfallende med eierne, kan det være forhold som tilsier at situasjonen er en annen. Regnskapsfører må derfor dokumentere en vurdering av dette.

Regnskapsfører manglet skriftlig rutine for å identifisere og bekrefte reelle rettighetshavere utover de som har eierandeler på mer enn 25 prosent.

Det ble under tilsynet fremlagt et skjema hvor det skulle avkrysses om oppdragsgiver har reelle rettighetshavere utover eiere. Det fremkom ingen dokumentasjon på hvilke handlinger som utføres i forbindelse med kontrollen eller annen dokumentasjon som bekreftet besvarelsen i skjemaet. At handlinger for å identifisere reelle rettighetshavere ikke ble utført ble også bekreftet ved gjennomgang av enkeltoppdrag.

Manglende rutine for å innhente og bekrefte opplysninger om reelle rettighetshavere innebærer brudd på plikter etter hvitvaskingsloven § 8, jf. § 14, og manglende identifikasjon og bekreftelse på reelle rettighetshavere er brudd på hvitvaskingsloven § 14.

Det er i tilsvaret bekreftet at foretakets hvitvaskingsdokument er oppdatert og det er beskrevet hvilke handlinger som skal utføres i forbindelse med kontrollen. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning.

Politisk eksponert person (PEP)

Regnskapsfører skal avgjøre om kunden, personer som handler på vegne av kunden, eller reelle rettighetshavere er PEP, eventuelt nært familiemedlem eller kjent medarbeider til en PEP, jf. hvitvaskingsloven §§ 12 fjerde ledd og 13 fjerde ledd.

Formålet med lovreguleringen er å motvirke at midler som har opphav i korrupsjon blir hvitvasket eller brukt til å finansiere terror. Det er internasjonalt anerkjent at kundeforhold med PEPer på generelt grunnlag antas å innebære økt hvitvaskingsrisiko. Nærstående av en PEP, som er kunder hos den rapporteringspliktige, skal identifiseres da de også kan dra fordel av eller bli misbrukt i forbindelse med hvitvasking.

Det ble under tilsynet fremlagt et skjema hvor det skulle avkrysses om oppdragsgiver er en PEP, om en nærstående til oppdragsgiver er en PEP eller om den er kjent medarbeider til en PEP. Det fremkom ingen dokumentasjon på hvilke handlinger som skulle utføres av regnskapsførerforetaket i forbindelse med kontrollen eller annen dokumentasjon som bekreftet besvarelsen i skjemaet. Det ble også bekreftet ved gjennomgang av enkeltoppdrag at det ikke ble gjort noen tiltak for å avgjøre om oppdragsgiver var tilknyttet en PEP. Den manglende kontrollen er brudd på hvitvaskingsloven § 13 fjerde ledd. Finanstilsynet mener at bruddet er alvorlig.

Det er i tilsvaret bekreftet at foretakets hvitvaskingsdokument er oppdatert og det er beskrevet hvilke handlinger som skal utføres i forbindelse med kontrollen. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning.

Øvrige forhold

Undersøkelser

Dersom rapporteringspliktige avdekker forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering, skal det foretas nærmere undersøkelser, jf. hvitvaskingsloven § 25 første ledd. Terskelen for når et forhold skal undersøkes er lav. Dersom det etter nærmere undersøkelser er forhold som gir grunnlag for mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering, skal opplysninger om forholdet oversendes til Økokrim, jf. hvitvaskingsloven § 26 første ledd.

I foretakets hvitvaskingsrutine fremgikk det at dersom regnskapsfører etter nærmere undersøkelser ikke kunne avkrefte at det foreligger mistanke om at midler har tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering, skal det vurderes om det er grunnlag for å oversende melding til Økokrim. Det fremgikk ikke av dokumentet hvilke undersøkelser som skal gjennomføres eller hvordan de skal utføres. Det forelå ikke tilstrekkelige rutiner som ivaretar hvitvaskingslovens plikter om undersøkelser. Det er brudd på hvitvaskingsloven § 8, jf. § 25.

Det er i tilsvaret beskrevet hvilke undersøkelser foretaket skal gjennomføre og hvordan de skal utføres. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning.

Lagring og oppbevaring

Rapporteringspliktige skal registrere og lagre opplysninger og dokumenter som er innhentet og utarbeidet i forbindelse med tiltak etter hvitvaskingsloven §§ 9 til 26 i fem år etter at kundeforholdet ble avsluttet, jf. hvitvaskingsloven § 30 første ledd. Lagringen skal være betryggende og hindre uautorisert tilgang fra uvedkommende. Når femårsfristen er utløpt, skal personopplysningene slettes.

I ett av dokumentene som ble fremlagt under tilsynet fremgikk at opplysninger og dokumentasjon som er innhentet og registrert i forbindelse med kundetiltak skal slettes ett år etter avsluttet kundeforhold, og ikke fem år slik det fremgår av lovgivningen. Det er brudd på hvitvaskingsloven § 8, jf. § 30 første ledd.

Det fremgår av tilsvaret at foretaket har endret angivelsen av oppbevaringsplikten i rutinen til fem år. Finanstilsynet tar opplysningen til etterretning.

1.5 Bokføringsforskriften - dokumentasjon av medgått tid

Det følger av bokføringsforskriften § 5-14 at bokføringspliktige som utfører tjenester hvor vederlaget er basert på medgått tid, skal det for hver eier og ansatt dokumentere utførte timer. Timene skal spesifiseres per dag fordelt på intern tid og på de enkelte kunder eller oppdrag. Dokumentasjonen skal være utarbeidet senest innen utløpet av den etterfølgende måned. Med intern tid menes timer brukt på arbeidsoppgaver som ikke kan henføres til kunder eller oppdrag. Dette gjelder også for oppdrag hvor det er avtalt fast pris.

Det ble opplyst under tilsynet at innehaver ikke registrerer medgått tid.

Finanstilsynet forutsatte i foreløpig tilsynsrapport at det ble iverksatt rutiner som sikrer at medgått tid dokumenteres i henhold til lovkravet. Det er anført i tilsvaret at det er gjort endringer slik at medgått tid nå registreres for samtlige i foretaket, noe Finanstilsynet tar til etterretning.

1.6 Registrering i Enhetsregisteret

Det følger av regnskapsførerforskriften § 3-1 første ledd at regnskapsfører skal se til at det blir sendt melding til Enhetsregisteret når regnskapsfører påtar seg oppdrag og ved opphør av oppdrag.

Forut for tilsynet ble det innsendt liste som viste at regnskapsførerforetaket hadde 43 oppdragsgivere. Liste innhentet fra Enhetsregisteret viste at foretaket står registrert som regnskapsfører for 38 oppdragsgivere. Gjennomgang av listene viste at sju oppdragsgivere ikke er oppført på liste fra Enhetsregisteret og to oppdragsgivere står oppført på liste fra Enhetsregisteret, uten at dette lenger er oppdrag for regnskapsførerforetaket. Finanstilsynet har for øvrig merket seg at regnskapsførerforetaket registrerte seg som regnskapsfører for nær samtlige av oppdragsgiverne i Enhetsregisteret den 16. mars 2020, det vil si etter at tilsynet opprinnelig ble varslet gjennomført. At registrering i Enhetsregisteret ikke skjer umiddelbart etter at regnskapsførerforetaket har påtatt seg oppdraget, er i strid med regnskapsførerforskriften § 3-1.

Det fremgår av tilsvaret at det er innført rutine for registrering i Enhetsregisteret ved oppstart og opphør av oppdrag, samt at det årlig skal kontrolleres om det er avvik i registreringene.

Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning og legger til grunn at det fremover er sikret at det til enhver tid er overensstemmelse mellom foretakets egen oversikt over regnskapsføreroppdrag og registreringer i Enhetsregisteret.

2 Regnskapsførerforetakets utøvelse av regnskapsføreroppdrag

Under tilsynet ble utøvelsen av regnskapsføreroppdrag kontrollert, samt at det ble kontrollert om det var etablert organisasjon, rutineopplegg og intern kontroll i forhold til kravene i regnskapsførerloven, herunder kravet til god regnskapsføringsskikk, jf. § 2 andre ledd.

Fire oppdrag ble kontrollert for å gjennomgå oppdragsdokumentasjon og øvrig dokumentasjon som regnskapsførerforetaket utarbeider for oppdragsgiverne. Gjennomgangen baserte seg i det alt vesentlige på oppdragsdokumentasjon for 2019.

Ved gjennomgang av enkeltoppdrag ble følgende forhold kontrollert:

- Årsregnskap med vedlegg
- Skattemelding med vedlegg
- Oppdragsavtale med eventuelle vedlegg og fullmakter
- Kundetiltak på oppdragsnivå etter hvitvaskingsregelverket
- Fremdriftsoversikt
- Dokumentasjon av vurdering av oppdragsgivers interne rutiner
- Dokumentasjon av gjennomført kvalitetskontroll, herunder overordnet intern kontroll på oppdragsnivå og kontroll av medarbeiders oppdragsutførelse
- Saldobalanse, avstemming og underliggende dokumentasjon av balansekontoeer per 31.12.
- Eventuell kommunikasjon med oppdragsgiver om uregelmessigheter i oppdraget
- Perioderapport og periodiske avstemming for en valgt periode.

Gjennomgang av de fire kontrollerte oppdragene viste noen avvik i forhold til de krav som stilles i regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk og annen relevant lovgivning. Det gis i det etterfølgende en beskrivelse av områdene hvor det ble konstatert mangler.

2.1 Avstemminger

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 5.9.3 at samtlige kontoer i balansen skal være avstemt og dokumentert før endelig årsregnskap utarbeides. Tilsvarende gjelder for resultatkontoer dersom det vurderes som vesentlig for å sikre et riktig regnskap. Det følger også av bokføringsloven § 11 første ledd at ved utarbeidelse av årsregnskap skal det foreligge dokumentasjon for alle balanseposter med mindre de er ubetydelige. Bokføringsforskriften kapittel 6 gir ytterligere detaljer om hva som skal dokumenteres.

Av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 5.8.3.4 følger det at avstemming, herunder også underliggende dokumentasjon og forklaringer på eventuelle avvik, skal dokumenteres slik at de kan etterprøves.

I alle de fire kontrollerte oppdragene ble det avdekket enkelte mangler i avstemmingene. Det ble opplyst under tilsynet at regnskapsførerforetaket periodiserer lønnsrelaterte kontoer slik at det ikke er samsvar mellom fremlagt saldobalanse og fremlagte avstemmingsskjemaer, noe som Finanstilsynet fikk bekreftet ved gjennomgangen av de fire oppdragene. I tillegg til differansene som fremkommer på grunn av periodiseringsmåten, var det avvik som følge av feilposter og tilleggsgoppgaver som ikke ble fremlagt før etter forespørsel. For oppdragene A, B og D var det også avvik mellom oppgjørskonto for merverdiavgift og avstemmingsskjemaene som ble fremlagt. Årsaken til avvikene var tilleggsgoppgaver og en ikke registrert innbetaling som ble fremlagt på forespørsel etter tilsynet.

Ved kontroll av periodiske avstemminger ved gjennomgang av enkeltoppdrag, var det tilsvarende avvik i samtlige oppdrag som følge av periodisering av lønnskontoene. Det ble opplyst under tilsynet at foretaket vil endre dette prinsippet slik at det blir samsvar mellom saldobalanse og avstemminger.

Det fremgår av tilsvaret at rutinen for avstemminger er endret, samt at relevant dokumentasjon for balanseposter skal vedlegges avstemmingene. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning og legger til grunn at foretaket har etablert rutiner som sikrer at alle betydelige balansekonti og vesentlige resultatkonti blir avstemt og dokumentert slik at de kan etterprøves.

2.2 Perioderapportering og kommunikasjon med oppdragsgiver

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 5.7.4 at periodiske regnskapsrapporter til oppdragsgiver skal utarbeides med den frekvens som følger av oppdragsavtalen. Videre skal regnskapsrapportene minst inneholde kommentarer til følgende forhold:

- Forutsetningene regnskapet bygger på, og som regnskapsfører ikke kan forvente at oppdragsgiver selv er oppmerksom på eller ser betydningen av
- Svakheter med oppdragsgivers interne rutiner som er gjentakende eller som ikke er avklart
- Oppdragsgivers vesentlige eller gjentatte brudd på oppdragsavtalen eller krav gitt i eller i medhold av lov
- Uklarheter og spørsmål for øvrig
- Vurdere hvorvidt det er behov for å knytte kommentarer til negativ utvikling i oppdragsgivers egenkapital, likviditet og eller inntjening

Det ble opplyst under tilsynet at periodiske regnskapsrapporter til oppdragsgiverne normalt ikke kommenteres skriftlig, men at enkelte forhold tas opp muntlig dersom det er behov. Dette ble også bekreftet ved gjennomgangen av fire oppdrag hvor det ikke fremgikk noen skriftlige kommentarer til rapportene som er sendt til oppdragsgiverne

Både oppdrag A og oppdrag B hadde ved utgangen av 2018 og 2019 negativ egenkapital. Forholdet var ikke kommentert i rapporteringen til oppdragsgiverne, og var heller ikke omtalt i vurderingen om fortsatt drift i note til årsregnskapene, jf. regnskapsloven § 7-46.

Det er anført i tilsvaret at det er innført rutine i foretaket om å gi skriftlig tilbakemelding til oppdragsgiverne i forbindelse med perioderapportering og øvrig kontakt med oppdragsgiver. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning og legger til grunn at regnskapsførerforetaket har innrettet virksomheten slik at perioderapportering og kommunikasjon med oppdragsgiver skjer i henhold til gjeldende regelverk.

2.3 Kvalitetskontroll av medarbeiders oppdragsutførelse

Kravet til kvalitetskontroll følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS punkt 7.2. Feil og mangler som avdekkes ved kvalitetskontroll må korrigeres så snart som mulig, jf. GRFS punkt 7.3. Gjennomført kvalitetskontroll skal dokumenteres som en del av oppdragsdokumentasjonen, jf. GRFS punkt 7.4.

Når arbeid utføres av medarbeidere som ikke er autorisert som regnskapsførere, er det et nødvendig risikoreduserende tiltak at oppdragsansvarlig regnskapsfører forsikrer seg om at arbeidet blir utført i henhold til lovkrav og oppdragsavtale. Slik kvalitetskontroll kan gjennomføres av annen autorisert regnskapsfører, men den oppdragsansvarlige regnskapsføreren må forsikre seg om at kontrollen

skjer på en forsvarlig måte og er uansett fullt ut ansvarlig for at oppdraget utføres i samsvar med lovkravene.

Kvalitetskontroll av medarbeiders oppdragsutførelse skal minst omfatte:

- Oppdragsutførelse, herunder gjennomført fakturering, lønnsregistrering, bokføring, avstemming, årsoppgjør mv.
- Rapportering, herunder gjennomført pliktig regnskapsrapportering og rapportering til oppdragsgiver.

Det ble bekreftet under tilsynet at det var ikke utarbeidet skriftlige rutiner for hvordan kvalitetskontroll av arbeid som utføres av medarbeider uten autorisasjon som regnskapsfører skulle planlegges, gjennomføres og dokumenteres. Det ble opplyst under tilsynet at innehaver selv sender inn offentlige oppgaver, årsregnskap og skattemeldinger for alle oppdragsgiverne, og at arbeidet utført av medarbeider i den forbindelse også blir kontrollert, samt at punktet for kvalitetskontroll i fremdriftsskjema skal dateres for når kontrollen er gjennomført. Det forelå imidlertid ingen dokumentasjon på hva som kontrolleres eller hvordan eventuelle avvik behandles. Gjennomgang av fire enkeltoppdrag bekreftet at det ikke forelå dokumentasjon for at en slik kontroll var gjennomført på en systematisk måte, herunder hvilke kontroller som er gjennomført og hvordan avvik blir håndtert.

Kontroll av at medarbeidere utfører oppdraget i samsvar med de krav som stilles i henhold til oppdragsavtalen og gjeldende regnskaps- og skatteregulering er helt sentralt i en regnskapsføringsvirksomhet. Finanstilsynet er kritisk til at det ikke var etablert rammeverk for kontroll av medarbeiders arbeid, og også til at oppdragsansvarlig ikke har utført denne oppgaven etter de krav som stilles. Finanstilsynet la i foreløpig tilsynsrapport til grunn at det ble etablert rutiner for kontroll av det arbeidet medarbeidere på oppdraget utfører og at kontrollen ble dokumentert.

Det fremgår av tilsvaret at det er innført rutine i foretaket for å dokumentere hvilke kontroller som er gjennomført og hvordan avvik skal følges opp. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning og legger til grunn at foretaket har innrettet virksomheten slik at kravet til kvalitetskontroll fullt ut blir overholdt.

2.4 Oppdragsavtale og behandling av personopplysninger

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 3.2 at oppdragsavtale inngått med oppdragsgiverne skal regulere hvordan personopplysninger skal behandles, samt angi at det skal gjennomføres tilfredsstillende sikkerhetstiltak.

For alle de fire kontrollerte oppdragene var det inngått oppdragsavtaler hvor det i avtalen fremkom at det skulle dokumenteres hvordan personopplysninger skulle behandles og sikres. Det kunne under tilsynet ikke fremlegges slik dokumentasjon. Etter tilsynet mottok Finanstilsynet kopi av en mal for databehandleravtale som skal benyttes overfor oppdragsgiverne i fremtiden. I tilsvaret fremgår det at databehandleravtale er sendt til samtlige oppdragsgivere for signering. Finanstilsynet tar opplysningene til etterretning og legger til grunn at slik avtale er inngått med alle oppdragsgivere slik at lovkravet blir overholdt.

3. Finanstilsynets konklusjon

Autorisasjonsordningen for regnskapsførere ble innført for å øke og sikre kvaliteten på regnskapene og rapportene som blir levert til oppdragsgiverne og andre brukere av regnskapet, herunder offentlige myndigheter. Regnskapspliktige som setter bort sitt regnskap til autoriserte

regnskapsførere skal kunne ha tillit til at oppdraget blir utført i samsvar med god regnskapsføringsskikk og at regnskap og rapporter har god fagmessig kvalitet.

Finanstilsynets tilsyn avdekket enkelte brudd på regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk, samt annen lovgivning. Manglene er beskrevet i de ovennevnte punkter. Det var i tillegg mangler i foretakets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket, det vises til pkt. 1.4 og 4.

Finanstilsynet forutsatte i den foreløpige tilsynsrapporten at det ble satt i verk tiltak for å rette opp i de feil og mangler som ble konstatert under tilsynet, samt å sørge for det etableres rutiner som sikrer at alle krav som stilles etter regnskapsførerregelverket, herunder god regnskapsføringsskikk, blir oppfylt og at disse etterleveres. I regnskapsførerforetakets tilsvarende svar er det beskrevet og bekreftet hvilke tiltak og endringer som er utført i foretaket.

Finanstilsynet forutsetter at de tiltak som er iverksatt vil sikre at regnskapsføringsvirksomheten skjer etter de krav som stilles i regnskapsførerlovgivningen, herunder god regnskapsføringsskikk. Når det gjelder mangler ved foretakets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket, vises det til punkt 4 under.

4. Ileggelse av overtredelsesgebyr

4.1 Rettslig grunnlag

Overtredelsesgebyr kan ilegges for brudd på en rekke plikter etter hvitvaskingsregelverket, herunder bestemmelsene knyttet til risikovurderinger, rutiner, utførelsen av kundetiltak samt undersøkelse og rapportering. Hvilke overtredelser og hvordan overtredelsesgebyret skal beregnes følger av hvitvaskingsloven §§ 49 og 50, som lyder:

"§ 49. Overtredelsesgebyr

(1) Dersom rapporteringspliktige eller noen som har handlet på vegne av et rapporteringspliktig foretak, har overtrådt §§ 6 til 8, kapittel 4, §§ 25, 26, 27, 28, 30, 35, 36, 39, 42, forskrift gitt i medhold av disse bestemmelsene eller forskrift gitt i medhold av § 52, kan tilsynsmyndigheten ilegge den rapporteringspliktige overtredelsesgebyr.

Overtredelsesgebyr kan ilegges rapporteringspliktige foretak selv om ingen enkeltperson har utvist skyld. [...]

[...]

(4) Rapporteringspliktige som nevnt i § 4 første ledd bokstav d, f, l, m og o, annet og femte ledd, kan ilegges overtredelsesgebyr på inntil 9 millioner kroner. [...]

[...]

§ 50. Vurderingsmomenter for forbud mot å ha ledelsesfunksjon og vedtak om overtredelsesgebyr

Ved vurderingen av om det skal [...] ilegges overtredelsesgebyr etter § 49, skal det blant annet tas hensyn til

- a) overtredelsens grovhet og varighet*
- b) overtrederens grad av skyld*
- c) overtrederens økonomiske evne*
- d) den rapporteringspliktiges risikovurderinger etter § 7 og rutiner etter § 8*
- e) fordeler som er oppnådd eller kunne ha vært oppnådd ved overtredelsen*
- f) om tredjeparter er påført tap*
- g) graden av samarbeid med myndighetene*

h) eventuelle tidligere overtredelser av hvitvaskingsloven eller forskrifter med hjemmel i loven

De samme momentene skal hensyntas ved utmålingen av overtredelsesgebyr."

Vedtak om ileggelse av overtredelsesgebyr bygger på en helhetsvurdering. Vurderingen skal inkludere konkrete vurderinger av relevante momenter i hvitvaskingsloven § 50. Listen over vurderingsmomenter er ikke uttømmende og angir ikke hvilken vekt de ulike momentene skal ha i helhetsvurderingen.

4.2 Finanstilsynets vurdering

Et velfungerende system for å avdekke og forebygge hvitvasking og terrorfinansiering forutsetter god etterlevelse fra de rapporteringspliktiges side. Det er viktig for tilliten til hvitvaskingsregelverket og de rapporteringspliktige at brudd på regelverket oppdages og sanksjoneres. Bruk av overtredelsesgebyr innebærer at tilsynsenhetene ikke oppnår økonomiske fordeler av manglende etterlevelse av lovkrav, og vil ha en viktig allmennpreventiv virkning.

Tilsynet avdekket en rekke brudd på foretakets plikter etter hvitvaskingsregelverket, herunder mangler ved utarbeidelse av virksomhetsinnrettet risikovurdering, og rutiner og utførelsen av kundetiltak. Samtlige plikter som er brutt kan sanksjoneres etter hvitvaskingsloven § 49. De avdekkede forhold viser etter Finanstilsynets oppfatning en gjennomgående svikt i foretakets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket.

Når det gjelder overtredelsenenes grovhet, legger Finanstilsynet til grunn at det skal ses hen til overtredelsenens karakter. Bestemmelsene om både virksomhetsinnrettet risikovurdering, rutiner og etterlevelsen av disse er helt grunnleggende for å etterleve hensynet bak hvitvaskingsregelverket om å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering. De påpekte mangler i den virksomhetsinnrettede risikovurderingen og manglende kontroll av PEPer er hver for seg alvorlige mangler. I tillegg foreligger det ytterligere mangler ved regnskapsførervirksomhetens rutiner og manglende utførelse av plikter på oppdragsnivå. Samlet sett er manglene grove.

Når det gjelder overtredelsenenes varighet, viser Finanstilsynet til at loven trådte i kraft 15. oktober 2018 og at tilsynet fant sted i september 2020. Regnskapsfører har derfor hatt lang tid til å innrette seg etter ny hvitvaskingslov. Finanstilsynet viser for øvrig til at de pliktene som er brutt og som danner grunnlag for gebyr i hovedsak også fulgte av 2009-loven. Dette gjelder blant annet krav til rutiner for og faktisk gjennomføring av kundetiltak, identifikasjon og oppfølging av reelle rettighetshavere og PEP, oppbevaring og lagring, dokumentasjon av kundeopplysninger, samt undersøkelser. Situasjonen er derfor at regnskapsførers pliktbrudd har pågått i lang tid.

I vurderingen av grad av skyld, må det forutsettes at regnskapsfører setter seg inn i regelverk som gjelder for virksomheten. Hvitvaskingsloven er et sentralt regelverk der regnskapsførere skal ivareta viktige samfunnsmessige interesser. Gjennom regnskapsførerloven er regnskapsfører underlagt regelverk som skal sikre styring og kontroll av risiko og oppdragsutførelse. Dette innebærer at regnskapsfører er godt kjent med alminnelige prinsipper for risikostyring og internkontroll, som også er de som gjelder for styring og kontroll av risikoen etter hvitvaskingsloven. For at denne risikoen skal håndteres på forsvarlig måte i samsvar med hvitvaskingsloven, må regnskapsfører ha oppmerksomhet rettet mot dette området, prioritere arbeidet og sette av tilstrekkelige ressurser. Finanstilsynet mener at dette ikke har vært situasjonen i foretaket. Videre er det Finanstilsynets oppfatning at manglende gjennomføring av forpliktelser etter hvitvaskingsloven av 2009, som regnskapsfører har vært underlagt i flere år, øker graden av skyld.

Finanstilsynet har merket seg at foretaket opplyser at det nå har utarbeidet risikovurdering og rutiner i samsvar med regelverket, samt iverksatt andre tiltak for å imøtekomme bemerkningene i foreløpig rapport. Finanstilsynet tar dette til etterretning, men bemerker at tiltak som iverksettes i etterkant av tilsynet er uten betydning for spørsmålet om overtredelsesgebyr skal ilegges.

På bakgrunn av en helhetlig vurdering av de forhold som ble avdekket under tilsynet, hensyntatt overtredelsenes art og omfang, regnskapsførers skyldgrad og økonomiske evne, fatter Finanstilsynet følgende vedtak

[Redacted] plikter å betale et gebyr på kroner 20 000 (tjuetusen) for overtredelse av § 8, jf. §§ 9, 12 femte ledd, 13 femte ledd, 14, 25 og 30 første ledd, samt selvstendige brudd på §§ 7, 13 fjerde ledd og 14 i lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf. § 49, jf. § 50. Overtredelsesgebyret tilfaller statskassen.

Dette vedtaket kan påklages innen tre uker etter at vedtaket er mottatt. Klageinstans er Finansdepartementet, men klagen sendes Finanstilsynet, jf. forvaltningsloven §§ 28, 29 og 32. Forvaltningslovens §§ 18 og 19 om partenes adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, gjelder. Det kan søkes om utsatt iverksetting av vedtaket, jf. forvaltningsloven § 42.

Etter at klagefristen er utløpt vil foretaket motta en faktura fra Statens Innkrevingssentral for innbetaling av overtredelsesgebyret. Oppfyllelsesfristen er seks uker, jf. forvaltningsloven § 44 femte ledd andre punktum.

For Finanstilsynet

Anne Merethe Bellamy
direktør

Anders Hole
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.